

VLADIMÍR
VÁCHAL
ÚNOSNĚ
VÝSTŘEDNÍ

77 příběhů
ze života
cestovatele

Vladimír Váchal

Únosně výstřední

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

Vladimír Váchal

Vladimír Váchal: Únosně výstřední – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2020

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

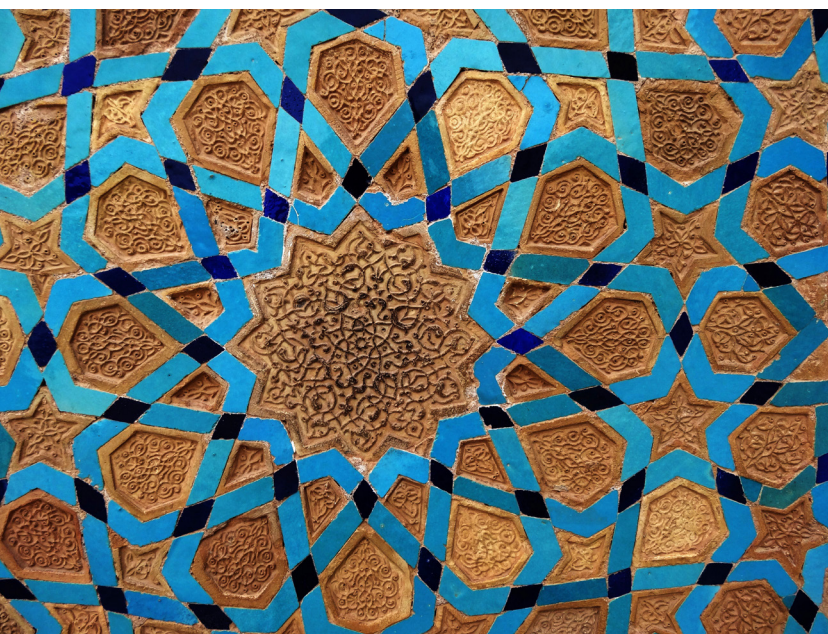
ALBATROS MEDIA

Všem lidem, kteří tleskají v letadle.

OBSAH

Úvodem	6	Putování Perským zálivem	81
Guatemalou na korbě policejního auta	12	Tatérka Wang-od a cesta k ní	85
Pomáhat a chránit	15	Nenáviděné noční invaze	89
Súdánské byrokratické peklo	18	Saúdská Arábie vítá turisty!	92
Pomoc Africe	22	Teherán, neprávem opomíjené město	96
Vytoužený Velikonoční ostrov	25	Když si stopnete generála, část I.	99
První večerní mezinárodní spoj	30	Když si stopnete generála, část II.	101
Prachy patří do stromu!	34	Temné lesy Kosova	105
Od angličtiny ke studiím perštiny	38	Tam, kde se vás zvířata nebojí	109
Přestupní stanice Istanbul	42	Když stopujete obráceně	112
V nákladním vagónu až na Saharu	45	Tam prostě musíte!	115
Offroad Ománem, část I.	49	Přes Německo do Mexika	117
Offroad Ománem, část II.	53	Zadržení v Agdamu	121
Taková malá nenápadná kalba v Jerevanu	57	Street art	125
Vojtova vzpomínka na Malagu	61	Pozemní přechody světa	128
Legenda iránského automobilismu	64	Chrám plný krys	132
Africké peklo plné kouře	68	Proč si nedopřát, když to jde	134
Kaňon, kalach, kořata a Kazachstán	71	Na vrcholu Jaguářího chrámu	138
Rumunskem šťastně a naplno	76	Modré město v oparu	141
		Hluboko v srdci Kavkazu	145

- Tam, kde je Írán zelený **149**
 Roztomile dotěrné selfie **153**
 V hlavním městě Říše středu **156**
 Fascinace pouští **159**
 Přišel, zaklepal, tlumočil **163**
 Víím, že se nechci projít **166**
 Dubaj vs. Abú Dhabí **169**
 Mezinárodní prostor **173**
 Město duchů a lanovek **176**
 Nečekaný život v Káhiře **179**
 Nečekaný život v centru Káhiry **182**
 Singapur **185**
 Tu fotku mám moc rád! **188**
 1986 **190**
 Serekunda, největší město Gambie **194**
 Návrat k řece Ganze **196**
 Cukr a písek **198**
 Jeden čaj, prosím! **200**
 Bleší trhy **202**
 Umělecká díla přírody **205**
- Ikonická solná pláň **208**
 Řidičské oprávnění **210**
 Tábor na vodě **212**
 Vlastní taxislužba **216**
 Nachičevan **218**
 Nachičevan jako město **220**
 Takový schody do nebe **222**
 Útěk od vodopádů **225**
 Samarkand **228**
 Černobílá Itálie **230**
 Nimbin, skomírající hlas hippies **232**
 Lišákem v údolí králů **235**
 Silvestr v Sydney **238**
 Delirium a útěk, část I. **242**
 Delirium a útěk, část II. **245**
 Ženy v maskách **248**
 Setkání ve Fatehpur Sikrí **250**
 Když máš styl! **252**
 Závěrem výstředně, avšak únosně **254**
 O autorovi **271**

ÚVODEM

Už jednou jsem se do psaní knihy pustil. Bylo to v době, kdy můj strýc Jan Váchal založil nakladatelství Penrous. Na rozdíl ode mě opravdu knihy vydal a stále vydává. Prostřednictvím svého vlastního nakladatelství si splnil sen. A jak to dopadlo s mojí prvotinou? Rozepsal jsem thriller a bohužel jsem byl příliš nezkušený na to, abych si dělal zálohy. Nikdy jsem příběh nedopsal a vlastně ani nestačil překontrolovat. Soubor se poškodil a prostě zmizel.

Po více než patnácti letech jsem se k psaní vrátil. Bylo to na popud paní Hany Hozové, která mě oslovila, a po příjemné schůzce v Brně mi bylo jasné, že chci psát znovu. Nejen psát, ale i zálohovat, dopsat a hlavně vydat.

Tentokrát jsem se v psaní posunul tam, kde to znám nejlépe. Začal jsem psát knihu, která je plná příběhů a historek z celého světa. Cestování se totiž stalo mojí vášní.

Jako dítě jsem měl to štěstí, že jsem s rodinou vyrážel nejen na výlety po republice, ale i za hranice Evropy. Pravděpodobně dosud nejzásadnější zlom v mém životě nastal v posledním ročníku střední školy. Učitel zeměpisu Stanislav Koňářík se vrátil z cesty po Íránské islámské republice a podělil se s námi nejen o své zážitky, ale také o fotografie, které jsem hltal a nespustil z nich oči.¹

Cítil jsem nepopsatelně silné odhodlání vydat se na východ, podívat se do Asie a začít návštěvou Íránu. Ten jsem navštívil poprvé v roce 2009 a už po první návštěvě jsem věděl, že tam nejsem naposledy. Hned po návratu jsem o zemi začal dohledávat všemožné informace a rozhodl se studovat základy perského jazyka. Pražské kurzy mi nestačily, a tak jsem se později vydal studovat přímo do Íránu na jazykový institut Dehkhoda.

Od střední školy jsem tak měl život protkaný nejen touhou naplno cestovat, ale i naučit se persky. Přestože doma se mé perské nadšení zpočátku neshledalo s pochopením, díky společné rodinné zálibě v cestování mi nakonec prošlo. Následující roky jsem kromě vlastních výprav podnikl i řadu cest společně se svojí mamkou. Poprvé jsme se podívali do Indie, Bhútánu či Latinské Ameriky.

¹ Těžko říct, kam by můj život směřoval, kdybych ten den nebyl ve škole a fotografie z Íránu neviděl.

V průběhu svých studií na vysokých školách jsem se do Íránu několikrát vrátil. S každou návštěvou jsem cítil, jak se moje znalosti perštiny zlepšují, a jednoho dne jsem pochopil, že mě jazyky nejen baví, ale že mi i jdou.

Přestože jsem relativně s chutí vystudoval právnickou a filozofickou fakultu, rozhodl jsem se cestování věnovat i profesně. Všechno to začalo jediným e-mai-lem od mého kamaráda Honzy, kterého jsem potkal v rámci studií na katedře blízkovýchodních studií filozofické fakulty v Plzni. Napsal mi:

Ahoj Vladimíre,

zrovna průvodcuji okruh Marokem a jsou tu dvě dámy, které se zajímají o Írán. Vzhledem k tomu, že se mi v Íránu moc líbilo a ty se mu věnuješ naplno, napadlo mě doporučit tě jako průvodce. Víím, že jsi to nikdy nedělal, ale předal jsem jim tvůj kontakt, tak uvidíš, jestli se ozvou.

S pozdravem, Honza

Netrvalo dlouho a přišel i druhý e-mail. Tentokrát však od dam, které mi napsaly, že již mají koupené letenky do Teheránu a rády by se sešly. Netušil jsem, zda

budou chtít pouze poradit, anebo do Íránu vyrazit společně. Psal se rok 2012 a my jsme se sešli v nákupním centru Chodov. Schůzka to byla báječná, a když jsem odcházel, nesl jsem si s sebou i slib, že jim zařídím perfektní dovolenou. Požádaly mě totiž, abych je doprovázel a z pozice nadšence jim představil Írán za krátkých pět dní.

Poprvé jsem tak vedl skupinu lidí, lámanou perštinou tlumočil a snažil se o co nejlepší organizaci. Všechno klaplo naprosto skvěle. Pecka! Domů jsem se vrátil naočkován myšlenkou, že rozhodně nebudu právník, ale průvodce. Studia jsem sice zdárně dokončil, ale profesně jsem se už oboru nevěnoval. V mé pozdější činnosti profesionálního průvodce a tlumočnicka neměl mnoho využití.

Na druhou stranu jsem vystudoval obory, které se do života hodí – a studium mě zatraceně bavilo! Nebýt mého táty, nikdy by mě nenapadlo jít studovat právě práva. To on byl osobou, která mi celý život dávala rady, které jsem začal chápat až v průběhu dospívání.

Kam všude jsem se vydal? Jak jsem se stal tlumočником perštiny pro české vel-vyslanectví v Teheránu? Které země jsem si zamiloval, kde jsem se nejvíce bál a co šíleného jsem viděl a prožil?

V této knize vám představím nejen příběhy ze svého života, ale i ty, ke kterým jsem se v životě jaksi připlétl, a měl jsem tak možnost pozorovat svět v jeho únos-ně výstřední bizarnosti.

GUATEMALOU NA KORBĚ POLICEJNÍHO AUTA

*„Rozhodnutí, která jste v životě učinili,
nebyla špatná, pokud právě ve zdraví žijete.“²*

Stopování mě začalo bavit dřív, než jsem ho sám zkusil. Když jsem byl malý, potloukal jsem se u silnice na hřišti ve Velkých Popovicích, kde jsem vyrůstal. Čekal jsem tam na kamaráda. Najednou u mě zastavila mladá slečna ve žlutém kabrioletu, usmála se a zeptala se mě, zda chci svézt. S otevřenou pusou jsem stál a nechápal. Řekl jsem jí, že ne, protože čekám na kamaráda. Odjela.

Dodnes mi hlavou vrtá, co by se stalo, kdybych nabídku přijal. Poprvé v životě jsem tak byl aktérem stopování, aniž bych o ně žádal. O několik let později jsem spolu se svým kamarádem Vojtěchem Patříčným prostopoval část Evropy a stopování jsem připomenul i své mamce na našich cestách po Latinské Americe.

Když jsme vybírali další destinace, byl jsem plný odhodlání cestovat ve stylu dobrodruha, kterého pětihvězdičkový hotel uráží. Dělal jsem si ze svých příbuzných srandu, že při výběru hotelu dbají na spoustu nesmyslných kritérií a že je potřeba vybrat hotel, který má kromě restaurací, barů a hotelových obchodů také vlastní poštovní přepážku. Přeháněl jsem to, ale chtěl jsem, abychom na rodinných cestách zažívali skutečné dobrodružství, které má dospívající kluk ve svých cestovatelských představách.³

V roce 2012 se mi podařilo přemluvit mamku, abychom vyrazili na společnou cestu do Guatemaly. Přestože je Guatemala nádhernou zemí, která si na mnoha místech stále zachovává tradiční způsoby života, jedná se o stát, který rozhodně není nejbezpečnější.

Stejně jako v životě i na cestách může být první dojem vcelku rozhodující a může vás zastavit. Vzpomínám si, že hned první den po přiletu do této středoamerické země jsme s mamkou oba špatně snášeli pohledy dvou chlápků, kteří

2 Vlastní citát autora, s úsměvem a lehkou nadsázkou.

3 Postupem času mě tento striktní pohled na cestování opustil a opět se mi potvrdilo, že extrémní v jakémkoliv míře nejsou to nejlepší.

nás pozorovali otevřeným okénkem svého auta. Byl to naleštěný černý mercedes s tmavými okny. Oba měli na krku zlaté řetězy a upřeným pohledem sledovali, jak vycházíme z malého penzionu na okraji centra města Antigua.

Kráčeli jsme po relativně prázdné ulici a jejich pohledy nás provázely až za roh. „A ty bys tady chtěl stopovat. Jsi blázen,“ řekla mi mamka. Nekomentoval jsem to, nevěděl jsem, co na to říct, a příjemné to opravdu nebylo. S úsměvem ale mohu dodat, že to byl první a jediný špatný moment naší cesty. Několik následujících dní jsme si užívali jízdy místní dopravou, procházeli města, tržiště a sledovali běžný život.

Atmosféra se velmi rychle uvolnila. Moje nadšení z cesty bylo tak velké, že když jsme s mamkou stáli na zastávce a čekali na autobus, který mířil k národnímu parku Tikal, neodolal jsem. Zahlédl jsem majáky policejního vozu a vkročil mu do cesty s nastavenou rukou. Policisté zastavili a začala diskuze. „Dobrý den, nejedete náhodou do národního parku Tikal?“ „Ano, jedeme,“ odpověděli. „Mohli byste nás svézt na korbě?“ opáčil jsem. „Jasně, nastupte si.“ Moje mamka byla

zprvu dost vyděšená, ale když jsem jí pověděl, že stopnout si policejní auto je určitě bezpečné, přikývla. Vylezli jsme na korbu a už jsme jeli.

Po chvíli mamka říká: „A není to náhodou naopak?“ Nechápatě jsem se na ni podíval. „V zemi, kde policejní složky bojují s městskými gangy a teče krev, si jen říkám, jestli vlastně nejedeme na takovém terči.“ Pokrčil jsem rameny a v myšlenkách nad oběma výklady o bezpečnosti stopování policejních vozů v Guatemale jsem usnul.

Co mi hlava dodnes nebere, je skutečnost, že ozbrojení policisté ve voze nejspíš zapoměli, že nás mají na korbě. Vůz zastavil a já jsem se probudil. Zvedl jsem hlavu a několik vteřin jsem nechápatě pozoroval policisty, kteří předávali poměrně macaté balíčky bankovek nějakému motorkáři a ten je strkal do černé kabely. Potichu jsem se zatáhl zpátky do korby a usnul.

Po poměrně krátké době se auto opět rozjelo. To mě probudilo, a tak jsem měl možnost zahlédnout ceduli avizující pokladnu národního parku. Skrčil jsem se zpátky do korby a přemýšlel, jestli budeme muset platit, anebo nás naši řidiči nevědomky tajně provedou do národního parku. Zatímco mamka spokojeně spala, já jsem spánek jen předstíral. Akce se nepovedla. Policejní vůz zanedlouho zastavil a nad korbu se s širokým úsměvem nahnul prodejce lístků. „Vítejte v národním parku. Dvakrát?“ „Ano,“ odpověděl jsem s jasným výrazem studu ve tváři.

Policistům jsme poděkovali a ubytovali jsme se přímo v areálu. Sluníčko pomalu zapadalo a my jsme konečně dorazili na pokoj. Když jsem se pak odhodlal prozkoumat areál, zjistil jsem, že už je téměř tma. Prošel jsem přes budovu až na dvorek a vtom z hotelového bazénu vylezl krokodýl. Když jsem sledoval, jak jeho ocas mizí v nedalekém křoví, nevěřil jsem vlastním očím.

Ten den byl poměrně zvláštní. Nicméně to, co se stalo druhý den, bylo mnohem děsivější. Vlastně šlo o první moment, kdy jsem se loučil se životem. Příběh naleznete v kapitole *Offroad Ománem, část I.*

POMÁHAT A CHRÁNIT

Nechci, aby to vypadalo, že mám příběhy jen o policii, ale když jsem dnes přemýšlel, jaký příběh napíšu, náhodný los rozhodl, že to bude tento.

Plzeň je město, ke kterému mám velmi vřelý vztah. Bydlel jsem tam přes deset let, poslední tři roky v bytě na Americké třídě, což mi samo o sobě přijde komicke, když se dlouhodobě věnuji Íránu. Právě Plzeň je i místem, kde jsem často pořádal různé kulturní akce. Většinou se jednalo o cestovatelské přednášky.

Mluvit veřejně o cestování mě nesmírně baví. Cením si toho, že lidé chodí na mé besedy a že některé jsou natolik oblíbené, že je lidé navštěvují opakovaně. Bohužel mám málo času na to, abych mohl podobné přednášky navštěvovat jako host. Jednou se mi však v Plzni povedlo navštívit událost mého kamaráda Pavla Svobody, který uváděl premiéru svého Íránu. Přednáška to byla skvělá a nesmírně mě potěšilo, že mě Pavel zmínil a promítl naši společnou fotku z vrcholu teheránské věže Bordž-e Mílád, která je jedním ze symbolů města⁴ a zároveň i místem, kde jsme se potkali.

Rovněž mě těší, že Pavel na svých přednáškách o Íránu zmiňuje, jak jsem mu domluvil svezení sportovním BMW, které právě brzdilo u přechodu, aby mohli návštěvníci přejít k parkovišti pod věží. Po Pavlově přednášce jsem se spolu s kamarády odebral k autu a chystal se odjet od kulturního centra Papírna zpátky domů na Americkou třídu.

Problém nastal ve chvíli, kdy jsme dorazili k autu a já jsem zjistil, že vlastně nemám místo pro čtyři lidi. Jako jediný jsem nepil alkohol, takže jsem měl řídit. Otevřel jsem kufr auta a začal přeskládat jeho obsah. Mírně přšelo a já se už notnou chvíli snažil vymyslet místo pro dva spojené kusy dřeva tvořící část křesla, které jsem si vezl na byt. Nedařilo se. Situace byla tragikomická, a tak jsme se rozhodli k poněkud šílenému činu.⁵ Spolujezdec otevřel okénko a vystrčenou rukou držel kus křesla podél auta. Vyjeli jsme.

Po několika metrech jsem zastavil. Křeslo už minimálně třikrát uhodilo do dveří. Odhodlal jsem se tedy k tomu, že případné poničení vozu budu raději riskovat sám. Nastartoval jsem a po zkušenostech z Gruzie, kde jsem byl kvůli

⁴ Více o úchvatné kráse Teheránu najdete v kapitole *Teherán, neprávem opomíjené město*.

⁵ Mám ten příběh rád, ale zároveň se trochu i stydím a chápu, že kus křesla za volant nepatří.

zranění z bujarého večírku v nádražním lokále nucen řídit jen jednou rukou, jsem se rozjel. Kus křesla jsem zaklínil do okna a rukou chráněnou šátkem před ostrým větrem jsem jej přidržoval. Cesta neměla trvat dlouho, byly to necelé dva kilometry. Řídil jsem v souladu s předpisy a křeslo držel zcela pevně.⁶

Přibližně v polovině cesty nás minul policejní vůz. Obratem se mu rozsvítil maják a posádka vozu vyrazila za námi. S pokrčením ramen jsem zapnul výstražné směrovky a zastavil na kraji vozovky. S kusem křesla v natažené ruce jsem vyčkal příchodu policisty. Vyzval mě, ať vystoupím z vozidla a předložím doklady. Situace byla poměrně komplikovaná – vystoupit z auta mi zabralo mnohem víc času, než kdybych kus nábytku nedržel.

Poté co jsem řidičský průkaz a další doklady předložil, jsem byl řádně pokárán a podroben dechové zkoušce.⁷ „Já vám rozumím a uvědomuju si, že křeslo do

⁶ Ehm...

⁷ Uznávám, že pravděpodobnost podobného nápadu u střízlivého člověka je asi taková, jako že v ruletě padne zelená nula. Já však nepil a byl jsem odhodlán křeslo dovézt.

provozu nepatří, ale ve špatném počasí se nikomu nechtělo jít pěšky a nepodařilo se nám to tam uložit jinak,“ vysvětloval jsem. Policista se na mě podíval, zakroužil hlavou a opáčil: „Proboha, chlape, jste normální? Proč to aspoň nedrží spolujezdec? Vy jste řidič, musíte se plně věnovat řízení vozidla.“ Koukal jsem na něj a přešlapoval.

„Nechci, aby to znělo drze, ale já často pracuji v Íránu a tam je to vcelku normální. Zároveň chápu, že nejsme v Íránu, ale přišlo mi to v tuhle pozdní noční dobu, na ty dva kilometry, snesitelné,“ odpověděl jsem. Policista na mě jen nevěřicně koukal. V tu chvíli mi padl zrak na nápis na jejich vozidle, který zněl „Pomáhat a chránit“. Zatímco jsem přemýšlel nad nápisem, jeho kolega pronesl do pléna: „Je bez záznamu.“ Policista, který mě legitimoval, se na mě otočil a povídá: „Máte tohle zapotřebí?“ Chvíli bylo ticho a pak jsem navrhl: „Mohli byste mi s tím kusem křesla pomoci, prosím? Do mé škodovky by se to vešlo.“ „No to nevím, můžeme to zkusit,“ zněla reakce.

Policisté pak naložili kus křesla, rozjeli se za mnou a společně jsme dorazili na moji adresu. Zastavili jsme na kraji silnice a z auta vystoupil můj spolujezdec. Martin je skvělý kamarád, který si ovšem libuje v obskurních kabátech. Jeden takový na sobě právě měl. Když od policistů, kterým jsem byl vděčný, přebíral můj náklad, jen na Martina nevěřicně koukali. Předali mu kus křesla, zavřeli dveře a odjeli. Já jsem zaparkoval a ještě chvíli vstřebával, co se právě stalo. Potěšilo mě to, neboť ten večer pánové po vzoru svého hesla nejen pomohli, ale i ochránili svět před bláznivým nápadem pana Váchala.

SÚDÁNSKÉ BYROKRATICKÉ PEKLO

Poslední dobou stále častěji tvrdím, že Česká republika je nejkrásnější místo k životu. Návštěva zcela jiné části světa vás občas prostě překvapí a šokuje, ať v dobrém, či špatném. Když jsem vyrůstal, rozhodně jsem nedokázal tolik ocenit krásu našich lesů, ideální polohu v centru Evropy ani čistotu, která u nás ve srovnání s jinými částmi světa panuje. Poprvé jsem si vlastní země začal víc vážit, až když jsem se vrátil z cesty po Indii.

Ten nekompromisní koktejl chaotického bordelu a tisíců vůní na každém kroku mě sice baví, ale topí se v množství problémů a nechutné špíny.⁸ Když jsem měl postupem času možnost navštívit i Afriku, uvědomil jsem si, jak šťastný můžu být, že jsem se narodil právě v České republice. S oblibou říkávám, že jsme životní loterii vyhráli už na úplném počátku tím, že jsme se narodili právě u nás.

Afrika je úžasně barevný a zároveň vcelku krutý kontinent. Řada lidí se tam vydá, ale pozná Afriku z jiného úhlu, než jaká doopravdy je. Těžko na ni nahlížet prostřednictvím Maroka, Tuniska či Egyptu. Tyto oblíbené dovolenkové destinace sice v Africe leží, ale se skutečnou Afrikou mají z mého úhlu pohledu pramálo společného. U všech těchto zemí se jedná spíše o atmosféru Blízkého východu.

K tomu občas bývá řazen i Súdán, ten je však úplně jinou kategorií a nabízí návštěvníkům pohled na zcela jinou Afriku. Afriku, která si žije vlastním životem a kde případný turista či cestovatel působí jako pěst na oko.⁹

Společně s kamarádem Vojtěchem jsme se rozhodli Súdán navštívit. K návštěvě nás motivovala nejen studia na fakultě, ale zejména fakt, že Súdán je zemí, která má více pyramid než světoznámý Egypt. Zároveň se na území Súdánu nachází

8 S potěšením mohu konstatovat, že poslední roky lze pozorovat poměrně výraznou změnu v ochraně životního prostředí. Indie byla zemí, která místy připomínala nekonečnou skládku. V posledních letech se však objevují města, kde na čistotu a ekologii dbají... a co víc, je to vidět!

9 Kromě Súdánu jsem navštívil například Gambii, Senegal či Mauritanii. Obzvláště poslední zmiňovaná země ve mně zanechala neuvěřitelné množství vzpomínek. Příběhy ze všech tří států najdete v dalších kapitolách této knihy.

oblast Núbie, o které jsem si jako malý četl v knihách a toužil jsem spatřit pyramidy černých faraonů.

Když jsme při přípravě cesty zjistili, že vízum lze získat na súdánském velvyslanectví v Praze, začali jsme zařizovat vše potřebné. Překvapilo nás, že velvyslanectví vedla žena, která nám sdělila, že vízum bude vydáno, pokud předložíme zvací dopis. Netušili jsme, od koho pozvání získat, a tak nám bylo přímo velvyslanectvím doporučeno kontaktovat súdánskou cestovní kancelář a zažádat si o pozvání. Poté co jsme do cestovní kanceláře napsali e-mail, jsem na základě svých dosavadních zkušeností ani neočekával odpověď. Jaké překvapení bylo, když mi v příchozí poště přistál zvací dopis s přáním šťastné cesty.

Nikdo nechtěl nic zaplatit a dopisy přišly hned v prvním e-mailu společně s rozloučením. Podivné, ale příjemné.¹⁰ Na velvyslanectví nám vyřídili vízum na počkání a upozornili nás na povinnost registrovat se po příjezdu do země jako turisté. V tu dobu jsme ještě netušili, že vízum je pouhým klíčem na jedno použití a že nás bude hned po vstupu do země čekat byrokratický labyrint a nesmyslné papírování.

Do Súdánu jsme se s Vojtěchem vydali v roce 2017 v rámci dlouho plánované a vysněné cesty do Austrálie. Rozhodli jsme se, že nechceme letět napřímo a že se na druhou stranu zeměkoule budeme dostávat pomalu. První zemí, kterou jsme navštívili, byl Egypt.¹¹ Přes věhlasná města a památky jsme se prokousali až k Asuánské přehradě, kde jsme plánovali nasednout na loď a odplout do súdánského přístavního města Vádí Halfa. To se také povedlo.

Cesta Súdánem byla nezapomenutelná. Přestože jsme v této šílené, avšak příbítivé zemi zůstali jen necelé dva týdny, dočtete se tu i další súdánské příběhy. Ne náhodou se moje přednáška jmenuje Súdán – to potřebuješ zažít! Tento příběh však pojednává o malé chybě, která vedla k zdlouhavému zážitku s místními úřady.

Po příplutí do Vádí Halfy se nás ujal místní úředník, který před loď dorazil s malým dřevěným stolečkem a štosem papírů. Instruoval nás, co máme vyplnit a co podepsat. Nebylo toho moc, pán byl usměvavý a slunce nesmírně pálilo na rozpraskaný beton přístaviště. Vstoupili jsme do země a vydali se do města. Ani

10 Přibližně o rok později mi majitel súdánské cestovky a pravděpodobně i osoba, která nám zvací dopis na dálku vystavila, napsal, že se chystá navštívit Prahu a rád by se sešel na kávu. Bohužel jsem ale tou dobou byl v Íránu, a nikdy jsme se tak nesetkali.

11 V Egyptě jsem byl celkem dvakrát. Jednou jsem zavítal do Káhiry v rámci studia arabského jazyka. Podruhé jsem spolu s Vojtěchem zemi procestoval a pokračoval až do Súdánu.

nevím jak, ale s Vojtěchem jsme se shodli, že právě onen byrokratický moment byl patřičnou turistickou registrací, takže povinnost máme splněnou.

Během několika dalších dní po nás na některých místech vyžadovali turistickou registraci, ale pokaždé se nám je podařilo umluvit papíry, které jsme dostali v přístavišti. S příjezdem do hlavního města Chartúmu však začala být situace vážnější. Dozvěděli jsme se, že bez skutečné turistické registrace nemůžeme zemi opustit, a že by nám tak mohlo uletět letadlo, kterým jsme chtěli pokračovat do Bahrajnu.

Rozhodli jsme se proto zajít na místní policejní ředitelství a povinnost turistické registrace splnit. Stáli jsme před obrovským komplexem budov obehnaným ostnatým plotem, který hlídalo několik ozbrojenců. Prašnou ulicí létaly odpadky, které odnášel slabý vítr. Po neforemných betonových schodech jsme vystoupili ke vstupním dveřím kontrolního stanoviště.

„Co tady chcete?“ zeptal se nás jeden z policistů. „Potřebujeme si vyřídit turistickou registraci,“ odpověděl jsem mu. „Aha, tak dobrá, můžete jít dál.“ Opustili jsme kontrolní stanoviště uvnitř vstupní brány a pokračovali přes dvůr ke vchodu

do první budovy. „Dobry den, potrebujete turistickou registraci?“ zeptal se nas postarsi hubeny muž s šedivými vousy. „Ano,“ přitakali jsme a on naznačil, abychom jej následovali.

Procházeli jsme chodbami s řadami kopírek zabalených v igelitu. U některých postávaly barevně oblečené dámy a za poplatek dělaly lidem kopie. Chodili jsme z patra do patra a navštívili několik kanceláří. Všude jsme předkládali pas, kopírovali a byli vyzváni, abychom zaplatili poplatek. Dohromady jsme v tom byrokratickém labyrintu strávili několik hodin. Vše skončilo tím, že nám pasy odebrali a nechali si je bůhvíproč v zavřené kanceláři. Propadli jsme menší panice, ale díky setkání se dvěma Syřany, kteří mluvili nejen arabsky, ale i anglicky, se nám podařilo pasy získat zpět a spolu s nimi i turistickou registraci.

Když jsme pak odcházeli z budovy, náš průvodce nás zastavil a natáhl ruku se slovy, že mu máme dát 10 dolarů na osobu, neboť je po dobu pobytu v Súdánu naším ručitelem. Nechápatě jsme se na sebe podívali a až po krátkém smlouvání a ujištění, že takhle to tady prostě chodí, jsme částku zaplatili. Celá ta řada starších mužů před úřadem čekala na další návštěvníky, kteří potřebují registraci a spolu s ní i súdánského ručitele. Umoří vás, oberou vás, vystresují vás a seberou vám pas. Jste tedy oficiálně registrovaní turisté s povolením zemi opustit.

POMOC AFRICE

Dlouho jsem přemýšlel, kde bych mohl publikovat svůj status o pomoci Africe. Psal se rok 2018 a já jsem trávil celý měsíc na cestě ze severního Maroka do hlavního města Gambie Banžulu. Původně jsem měl v plánu odletět o den dřív, ale letenka ze senegalského Dakaru vyšla mnohem levněji, a tak jsem se rozhodl zůstat v Africe o den déle. Vrátil jsem se do Senegalu a ubytoval se v malém penzionu u moře. Po náročné cestě jsem chtěl jen odpočívat a číst si.

Při prohlížení Facebooku mě však zarazila jedna fotografie. Do skupiny o cestování se rozhodla napsat mladá slečna, které v té době pobývala na dovolené v Tanzanii. Svůj příspěvek o pomoci Africe doplnila fotografií, na které byla vidět její ruka s lízátkem a dav místních dětí, jež k ní běžely. Fotografie se mi nelíbila a nelíbil se mi ani její komentář. Pod fotografií napsala, že se rozhodla rozdat něco málo peněz a sladkostí. Zároveň vyzývala ostatní, aby jí napsali, pokud by chtěli do Afriky přivést staré hračky. Údajně s přítelem plánovala další dovolenou, v rámci které by chtěla místním chudým dětem udělat radost.

Nemohl jsem se na to dívat a nechápavě jsem kroutil hlavou. Lehl jsem si na postel a nad celou situací přemýšlel. V jednu chvíli mě napadlo napsat vlastní status. Zvedl jsem se z postele, chopil se telefonu a ťukal. Příspěvek následně olajkovaly čtyři tisíce uživatelů, a dvěma tisíci byl dokonce sdílen. Právě proto jsem se rozhodl uvést jej jako jeden z příběhů. Mám totiž pocit, že právě tyto myšlenky pomohou Africe mnohem víc než hromady osobních „charitativních“ činů.

Pomoc Africe?

Zdravím, aktuálně ze Senegalu.

Už několikrát jsem zde ve skupině či jinde narazil na téma pomoci pro Afriku. Narážím zejména na dotazy a příspěvky ohledně dáreků pro děti anebo pomoc skrze neziskovky.

Často se k těmto tématům vyjadřují lidé, kteří v Africe nikdy nebyli, ale mají touhu pomoci. Také zde existují lidé, kteří se do Afriky chystají a rádi by přivezli nějaké dárky pro africké děti. Rovněž jsou mezi námi lidé, kteří se rádi stavějí do pozice člověka, který pomáhá v Africe (či jinde) a svoji činnost prezentují „záslužně“ na internetu. (Připadá mi to jako neuvědomělé pozérství.)

— *Možná to zní hloupě, ale pomáhat v Africe
je trendy a místní to dobře vědí.* —

Poslední dobou je to v tzv. sebezprezentační internetové módě sociálních sítí. Podle mých zkušeností je to však ohromná chyba. Není to totiž pomoc, jak by se mohlo na první pohled zdát, spíše naopak.

Nerozdávejte prosím nic dětem, nekupujte jim jídlo ani potřeby do školy. (Na některých místech prodávají sešity a pak je dětem berou a prodávají je znovu.) Mentalita je jiná. Afrika nezná vděčnost v našem evropském pojetí. Je to smutné, ale je to tak. Tato má slova pochopí jen ti, kteří tu byli.

Rozdáváním se jen podporuje žebrota a nicnedělání. Neziskovek je v Africe dost (mají řízený systém pomoci, který je menší škodou než osobní rozdávání z vlastní kapsy) a ani těch si místní v mnoha případech neváží.

Zejména Evropany (které tu často považují za Američany) Afrika vnímá jako lidi, kteří nepracují a od narození žijí luxusní životy podobné hudebním klipům z MTV, videí z YouTube anebo pornopříběhům z luxusních vil s bazénem. Nejspíš se za tenhle pohled nemůžeme zlobit. Afrika je v mnoha oblastech připojená k internetu podobně jako celý svět. Naše realita je tak vnímána skrze displej telefonu.

Upřímně, kdybych se narodil a vyrůstal v Africe, vnímal bych svět úplně stejně jako oni, to je myslím bez diskuze.

Nedávno mě zaskočil jeden místní svou větou: „Já vím, že to tak není. Byl jsem dva měsíce ve Španělsku a viděl jsem vás bělochy pracovat. Pracovali jste rukama. Nikdo mi to tady nechce věřit.“

Některé africké země mají větší přehled než jiné, ale i tak zůstáváme v očích mnoha obyvatel těmi šťastnými bělochy, kterým peníze padají z nebe. Prostě mentalita, kterou bezplatnou pomocí a rozdáváním jen podpoříme. A to je bezesporu špatně, velmi špatně.

Je to dosti kontroverzní téma, avšak po mnoha zkušenostech z Afriky i ze světa nemůžu jinak, než se podělit o své pocity a dojmy.

Pokud se podíváme na sebe, můžeme si podle mého říct: Život je loterie, kterou jsme vyhráli už na úplném počátku. Narodit se v České republice je totiž z mé vlastní zkušenosti ze světa ta největší životní výhra. (Toto by se dalo rozebírat na x dalších řádcích.)

Jak tedy pomáhat a do budoucna nekřivit místní mentalitu? (Svět je nesmírně pestrý, a tak právě mentalita lidí je onou bariérou dobrých skutků.)

Láska, peníze, pomoc, přátelství, slušnost a další... Všechna tato slova mají pro každého z nás trochu jiné pojetí i význam. A právě ona africká mentalita je značně rozdílná oproti té naší evropské, tudíž i jejich význam je na míle vzdálený.

Pokud se chcete do Afriky podívat, největší pomoc dle mého názoru darujete v těchto třech bodech.

- Při kontaktu s hromadou místních dětí jim věnujte čas. Zahrajte si společně fotbal (pokud není míč, postačí kokos nebo plechovka), kuličky (kamínky) nebo si zatancujte. Můžete se navzájem fotit a půjčit jim svůj foťák, ať vyfotí ony vás (počítejte však s rizikem, že ho mohou upustit).
- Využívejte místních služeb, podporujte turismus, avšak zbytečně nepřeplácejte. Udržujte si svoji slušnost, ale nenechte se urážet či zneužívat.
- Pokud chcete koupit suvenýr, podporujte místní umělce. Ručně vyráběné věci přímo od výrobců jsou ideální. Většina suvenýrů ve světě už totiž dávno není lokální. Mezi největší výrobce suvenýrů pro řadu zemí světa patří například Indie, Čína či Indonésie. Zakoupením afrického uměleckého předmětu tak pomůžete přímo místním a zachováte lokální tradice.

Takže... Cestujte, protože jen tak uvidíte skutečný svět. Šťastné cesty všem, ať se daří!

VYTOUŽENÝ VELIKONOČNÍ OSTROV

Jako malý jsem si prohlížel knížky, které jsme měli odložené na chatě. Byla jich tam spousta a nikdy jsem je neprošel všechny. Velkou většinu tvořily detektivní romány. Daly se tam však najít i cestopisy. Často jsem si je pročítal a prohlížel obrázky i fotografie. Jednou jsem v knize našel fotky Velikonočního ostrova, které mě na první pohled zaujaly. Prohlížel jsem si tvar místního zapomenutého písma i siluety slavných soch moai. Přečetl jsem celou kapitolu a zatoužil jsem se na toto unikátní místo jednou podívat.

Natěšeně jsem si říkal, že se jednou na ostrov vydám. Několikrát jsem se odhodlával, ale nikdy to nevyšlo. Situace se však změnila ve chvíli, kdy jsem se začal připravovat k cestě na Antarktidu.¹² Letěl jsem přes pólku světa, a Velikonoční ostrov byl tedy mnohem blíže než kdy předtím. Při svém návratu z jižní Argentiny jsem pokračoval do Chile a následně přistál na letišti u jediného města Velikonočního ostrova Hanga Roa. Už z výšky ostrov vypadal nádherně.

Velikonoční ostrov je místem, které vás zaručeně překvapí. Jeho kouzlo nespočívá jen ve slavných sochách moai. Jsou to především dechberoucí přírodní scenerie. Na ostrově jsem strávil týden a od prvního dne obdivoval unikátní přírodu. Těžko zapomenout na moment, kdy člověk stojí na kraji obřího kráteru a nabízejí se mu dva přenádherné pohledy. Ten první pojme celý kráter, jenž je zaplněn vodou. Hladina připomíná zrcadlo a je plná mechů, trav a údajně i malých endemitů.

Když ale otočíte hlavu směrem k oceánu, podlomí se vám kolena. Nikdy v životě jsem neviděl tak dokonalou kombinaci tmavě modré a sytě zelené barvy. Pohled na travnaté lány se v dlouhé přímce střetává s plochou nekonečné vody. Takový kontrast nelze vymazat z hlavy. Na dvou místech se vynořují ostrůvky, které stylově narušují uhlazenost celé vodní hladiny.

12 O tom si můžete přečíst v kapitole *Roztomile dotěrné selfie*.

